

Voortgangsrapportage Beleidskader Maatschappelijke Opvang

September 2021

Inleiding

Op 12 december 2019 is het beleidskader maatschappelijke opvang vastgesteld door de gemeenteraad. Uitgangspunt van het beleidskader is de zelfredzaamheid van de burger; beleid en uitvoering zijn gericht op verbetering van het zelfstandig functioneren en deelname aan de maatschappij. Er zal echter een groep mensen zijn die niet in staat is om op eigen kracht te participeren in de maatschappij. Voor deze groep moet opvang en ondersteuning beschikbaar zijn en moet zoveel mogelijk perspectief worden geboden op maatschappelijk herstel.

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 wordt maatschappelijke opvang als volgt omschreven: 'Onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving'. De kerntaak van de maatschappelijke opvang is het bieden van tijdelijk verblijf aan deze mensen, gekoppeld aan zorg en begeleiding en/of het verhelpen van een crisis.

In het beleidskader zijn vier actielijnen gepresenteerd die de basis vormen voor een toekomstbestendige maatschappelijke opvang. In het uitvoeringsprogramma, dat op 23 juni 2020 is vastgesteld door het college, zijn deze actielijnen verder uitgewerkt. Het uitvoeringsplan bestaat uit de volgende vier actielijnen:

1. Inzetten op preventie van dak- en thuisloosheid.
2. Versnellen van de doorstroom.
3. Voorkomen dat jongeren in de opvang terecht komen.
4. Speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek.

In deze rapportage geven we een toelichting op de trends en ontwikkelingen binnen de maatschappelijke opvang en op voortgang van het uitvoeringsprogramma.

Trends en ontwikkelingen

Corona

Het afgelopen jaar heeft corona overal in het land impact gehad, ook binnen de maatschappelijke opvang. In goede samenwerking met de partners die betrokken zijn bij de doelgroep is er alles aan gedaan om cliënten zo goed mogelijk te blijven ondersteunen en een uitbraak onder de doelgroep te voorkomen.

In Alkmaar betekende dit dat in de nachtopvang het aantal bedden werd afgeschaald zodat er aan de coronamaatregelen kon worden voldaan. Om voldoende opvangcapaciteit te behouden zijn er hotelkamers ingezet en slaapunits geplaatst op het terrein van dnoDoen.

De coronamaatregelen hebben ook veel invloed gehad op de plekken waar dak- en thuislozen overdag naartoe kunnen. Veel openbare voorzieningen, zoals horeca en bibliotheken, waren gesloten. Ook binnen de inloophuizen waren de maatregelen van kracht waardoor de capaciteit lager werd. Om dakloze mensen overdag toch onderdak te kunnen bieden was in de maanden maart 2020 tot en met juni 2020 de inloopvoorziening aan de Helderseweg ook in het weekend geopend. Daarnaast sloten de openingstijden van de Inloop en de nachtopvang op elkaar aan.

In samenwerking met restaurant Stoer heeft Reakt in de eerste maanden waarin de maatregelen van kracht waren gezorgd voor warme maaltijden voor de deelnemers van de dagbesteding. Voor deelnemers zonder verblijfplaats werden er iedere dag warme maaltijden bij de nachtopvang van dnoDoen bezorgd.

Inloopvoorzieningen De Zwaan en De Steiger waren tijdelijk gesloten. Door de vrijwilligers van De Zwaan en De Steiger werd telefonisch contact gehouden met de doelgroep. Ook hebben de Zwaan en De Steiger bezoekers bezocht met de Babbelfiets. Met deze bakfiets -voorzien van koffie en thee- gaan zij langs bij kwetsbare burgers die normaal gesproken op de inloop komen. Op die manier kunnen de bezoekers van de Zwaan en De Steiger nog steeds (op afstand) af en toe een praatje maken met een kopje koffie.

Verplaatsing Nachtopvang

In december 2020 heeft het college de nieuwe locatie voor de nachtopvang aangewezen. De uitvoeringsaspecten zoals financiën, ruimtelijke procedures en de verbouwing zijn opgepakt in een projectgroep onder leiding van de gemeente. Op de nieuwe locatie realiseren we de Nachtopvang 2.0: meer plekken op een locatie met een integraal aanbod van slaapplekken, dagbesteding en trajectbegeleiding. Mensen die gebruikmaken van de Nachtopvang 2.0 hoeven straks niet meer overdag op straat te verblijven en kunnen vanuit één locatie sneller naar een geschikte woonplek begeleid worden.

Sociaal Pension

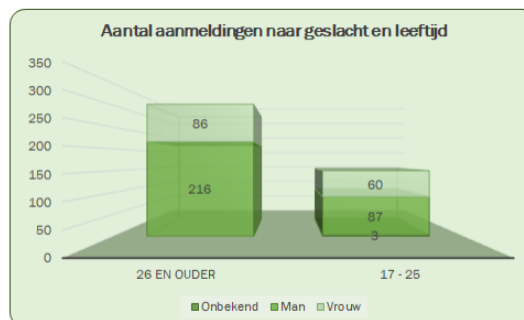
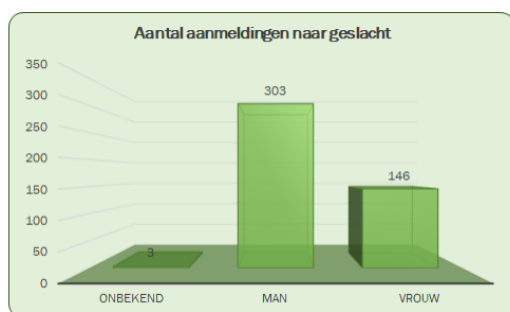
Het sociaal pension De Opvang BV huisvest momenteel kwetsbare bewoners met veelal een psychiatrische stoornis, soms in combinatie met verslaving. De diensten van De Opvang BV bestaan uit het bieden van onderdak, voeding, lichte ADL-ondersteuning en bewindvoering. Het Sociaal pension De Opvang BV is een particuliere (private) onderneming. Met de eigenaar van het pand en de Opvang BV zijn (diverse) overleggen gevoerd en opties verkend gericht op een toekomstbestendige oplossing voor deze kwetsbare bewoners. De mogelijkheden hiertoe zijn financieel en ruimtelijk beperkt. Daarnaast is de huur van het pand per 01-01-2023 door de eigenaar van De Opvang BV opgezegd.

De verbetering van het sociaal pension maakt deel uit van de projecten uit de woonzorgnota die het college op 25 januari 2018 heeft vastgesteld. In het vierde kwartaal van 2021 zal in de tussenrapportage van de woonzorgopgave informatie worden gegeven over de actuele stand van zaken. Bij de herontwikkeling van het sociaal pension worden de uitgangspunten van het beleidskader maatschappelijke opvang als uitgangspunt genomen.

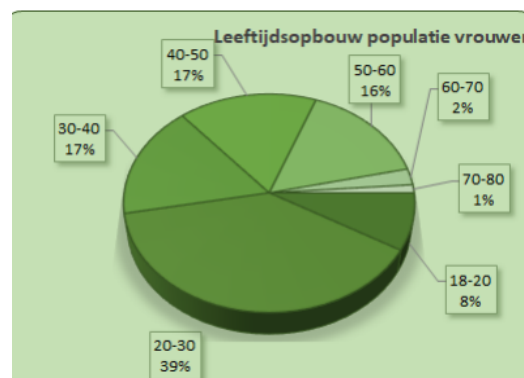
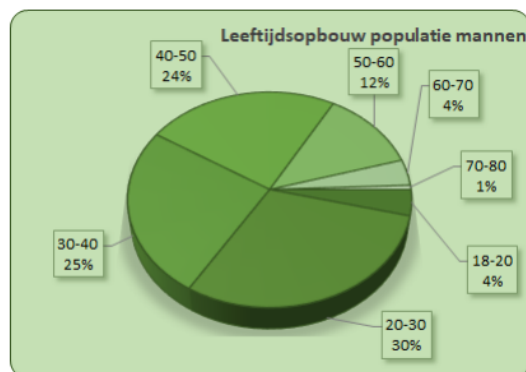
Cijfers

Het aantal aanmeldingen bij de Centrale Voordeur van dnoDoen in 2020 was in totaal 452 volwassenen (vanaf 18 jaar). Het gaat hier om aanmeldingen die tot een intake leidden. Er zijn ook aanmeldingen waarbij meteen duidelijk is dat er geen recht op opvang bestaat en er geen intake volgt, of waarbij de aanmelder niet op de intake verschijnt. Ten opzichte van 2019 met 504 aanmeldingen (2018: 424, 2017: 407) is dat een teruggang die wij wijten aan de effecten van de coronapandemie. Het betrof 303 mannen en 146 vrouwen en 3 met onbekende sekse. Dat is een percentage van 67% : 32%. (2019: 64%: 36%, 2018: 74%: 26%). Dat betekent een lichte daling van het aandeel vrouwen.

Het aantal aanmeldingen van jongeren onder de 26 betrof 150, naast 302 ouderen. Het totaal aantal jongeren in de aanmelding neemt nog steeds toe ten opzichte van voorgaande jaren. Het aantal jongeren in 2020 is tov 2019 gestegen naar 150 (2019: 143, 2018: 130 en 2017: 120). Het aantal mannen betrof 87, het aantal vrouwen 60 en onbekend 3. Het aantal jonge vrouwen licht is gedaald naar 40% (2019: 44%, 2018: 35%).

Het grootste aantal mannen in de opvang was tussen 20 en 30 jaar: 30%. 59% van alle mannen is onder de 40. Het grootste aantal vrouwen in de opvang was eveneens tussen de 20 en 30 jaar: 39%. 64% van alle vrouwen is onder de 40.

De wachtlijst van dnoDoen is in 2020 hebben wij verlaagt t.o.v. 2019 (50 à 60 personen / gezinnen). Deze verlaging wijten wij niet aan een snellere doorstroom maar aan een lagere aantal aanmeldingen (zie boven) als effect van de coronapandemie.

Voortgang uitvoeringsprogramma

Actielijn 1: Preventie

Actie	Voortgang
Opstellen plan daklozenpreventie	Preventie en vroegsignalering is met name gericht op het in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren van (beginnende) problemen en het voorkomen van huisverlies. We zetten de gebiedsteams in met daarin de belangrijkste “signaalpartners” zoals corporaties, maatschappelijk werk, GGZ, Vangnet & Advies en politie. De pilot Wooncoach wordt doorgezet in 1 wijk en vandaaruit verder uitgebouwd. De mogelijkheden in de gewijzigde Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening worden benut.
Afspraken met Team Vangnet en Advies over preventie van dakloosheid	In subsidiebeschikking 2022 vastgelegd.
Eropaf-teams	Opgenomen in de taak Vangnet & Advies en in de vorm van de Wooncoach in te zetten in al het corporatiebezit in Alkmaar (i.p.v. 1 corporatie), conform planning.
Communicatieprogramma voorkomen van dakloosheid.	Gewijzigd naar extra aanbod preventieve trajecten door de opvangorganisatie bij aanmelding; tevens uitvoering aanbevelingen uit het rapport over de Waakvlamfunctie Woonzorg (Pact Woon-zorg).

De eerste actielijn uit het uitvoeringsprogramma maatschappelijke opvang richt zich op het voorkomen van dak- en thuisloosheid. Doel hiervan is dat mensen bij dreigende dakloosheid toch in hun woning kunnen blijven en dat we de instroom in de voorzieningen beperken door preventief in te grijpen. Dakloosheid is vaak het gevolg van een opeenstapeling aan problemen. Een outreachende ketenaanpak kan bijdragen aan een vermindering van het aantal nieuwe aanmeldingen van dak- en thuislozen.

Vroegsignalering van dreigende dakloosheid en vroege interventie zijn bepalend voor het voorkomen van erger. Dat wordt nogmaals onderstreept in de Preventie Alliantie van het ministerie en de Radboud Universiteit waar Alkmaar ook aan deelneemt. We hebben bij onze partners geïnventariseerd hoe zij inzetten op vroegsignalering en vroege interventies. In de regio Alkmaar is aandacht besteed aan de “waakvlamfunctie” en hoe we aanbevelingen in een rapport daarover vertalen naar de praktijk. De gebiedsteams in Alkmaar zijn hier dagelijks mee bezig in de wijken. Team Vangnet & Advies hanteert nu een andere prioritering in de werkzaamheden zodat vroege interventies bij dreigende dakloosheid nadrukkelijker aandacht krijgen in de veelheid van meldingen. We hebben een succesvolle pilot gedaan met inzet van de Wooncoach en onderzoeken het komende jaar hoe we deze aanpak kunnen voortzetten en verbreden¹.

¹ [Casusboekje Wooncoach van Alckmaer.pdf \(vanalckmaer.nl\)](#)

Actielijn 2: Doorstroom

Actie	Voortgang
Deelname aan het programma Vernieuwing in de Maatschappelijke Opvang (VWS)	Deelname heeft plaatsgevonden in 2020 en is afgerond, conform planning.
Samenwerking met het PACT wonen met ondersteuning	dnoDoen neemt deel aan het PACT, de doelgroep is vertegenwoordigd in de prestatieafspraken, conform planning.
Uitbreiding Housing First	Housing First is opgenomen in de raamafspraken en wordt via het Transferpunt bemiddeld, conform planning
Onderzoek Brede Centrale Voordeur	dnoDoen is in 2021 gestart met het aanscherpen van het aanmeldproces en het uitbreiden van preventieve begeleiding, conform planning
Onder De Pannen / wonen bij particulieren	In voorbereiding, conform planning

Uitgangspunt van de maatschappelijke opvang is dat opvang een uiterst redmiddel is. Deze opvang bestaat uit een kortdurend verblijf om problemen te kunnen inventariseren en een eigen voordeur te vinden. Doel is om cliënten zo snel mogelijk te laten doorstromen naar een eigen plek waar zij kunnen werken aan herstel. Door de krapte op de woningmarkt en de toenemende druk op de maatschappelijke opvang is de doorstroom uit de maatschappelijke opvang de laatste jaren gestagneerd. Om doorstroom te bevorderen breiden we projecten zoals Housing First uit en richten we ons om de uitbreiding van passende woningen voor kwetsbare inwoners.

In december 2020 zijn de Raamafspraken vastgelegd binnen het PACT wonen met ondersteuning. Met de Raamafspraken wordt invulling gegeven aan de lokale prestatieplannen (t/m 2022). In de nieuwe raamafspraken zijn ook de doelgroepen Housing First en de 1% doelgroep toegevoegd aan de prestatieafspraken. Ook zijn er aparte afspraken gemaakt over de uitstroom van jongeren. De woningen worden via het Transferpunt bemiddeld.

In 2020 is er met dnoDoen gesproken over de aanmelding en intake bij de centrale voordeur. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak voor een verbetering van de intake- en aanmeldfase. Samenwerking met de ketenpartners is hierbij van belang. Hiernaast is dnoDoen vanaf 2021 aan de slag gegaan met het bieden van extra voortrajecten voor cliënten die op de wachtlijst staan voor een opvangplek. Door zo vroeg mogelijk ondersteuning te bieden voorkomen we dat mensen verder afglijden. Voor de opvang van economisch daklozen werkt dnoDoen momenteel een plan uit om wonen bij particulieren mogelijk te maken. Hieraan wordt komend jaar verder invulling gegeven.

Actielijn 3: Dak- en Thuisloze jongeren

Actie	Voortgang
Uitvoering pilot voor 5 dakloze jongeren actieprogramma	Pilot dak- en thuisloze jongeren loopt tot 31/12/2021, conform planning
Analyse jongeren Bolwerk (in kaart brengen problematiek dakloze jongeren)	Analyse uitgevoerd en afgerond aan de start van het Actieprogramma, conform planning
Uitvoering pilot Team 16+	April 2020 gestart, inmiddels is de pilot met een jaar verlengd, conform planning
Opzetten monitor	VWS is gestart met een traject voor het verbeteren/ ontwikkelen van de monitor, conform planning
Afspraken met ketenpartners	In proces, conform planning
Inloopvoorziening voor jongeren	Jongereninloop, De Pitstop, is in september 2020 geopend, conform planning
Eerste opvang: plekken voor jongeren	In proces, conform planning

Actielijn 3 richt zich op de doelgroep dak- en thuisloze jongeren van 18 tot 28 jaar. Het aantal dak- en thuisloze jongeren in Nederland is de laatste jaren toegenomen, doel is om dit aantal terug te dringen. Een integrale aanpak is hierbij vereist. Alkmaar is één van de 14 pilotgemeenten die deelneemt aan het Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Het afgelopen jaar zijn er lokaal verschillende stappen gezet in de aanpak tegen dakloosheid onder jongeren. Aan de start van het Actieprogramma is in een breed casusoverleg (i.s.m. veiligheidshuis) de problematiek van de doelgroep in kaart gebracht. De problematiek en hulpvraag van de jongeren is complex en meervoudig. In april 2020 is de pilot Team 16+ van start gegaan. In dit team met jongerenregisseurs wordt er integraal samengewerkt om jongeren met meervoudige problematiek van tussen de 16 en 27 jaar te begeleiden in hun weg naar de juiste hulp en zorg. Op deze manier proberen we de overgang van Jeugd naar Wmo voor jongeren zo soepel mogelijk te laten verlopen en voorkomen we dat jongeren uit beeld raken. Om jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen naar de volwassenheid is Alkmaar sinds juni 2021 aangesloten bij de Kwikstart App. In deze app kunnen jongeren informatie vinden over zaken die je moet regelen als je 18 jaar wordt.

In september 2020 is inloopvoorziening De Pitstop geopend die zich specifiek richt op de behoeften van dakloze jongeren. Doordat er nu een aparte locatie voor jongeren is kan er goed op hun behoeften worden ingespeeld. De jongereninloop is een pilot die na een jaar zal worden geëvalueerd.

De verschillende acties dragen bij aan het voorkomen van dakloosheid van jongeren en de ondersteuning van deze doelgroep. Vanwege de krapte op de woningmarkt is er sprake van een beperkte doorstroom uit de voorzieningen. In samenwerking met het PACT wonen met ondersteuning zijn er prestatieafspraken gemaakt over de huisvesting van jongeren met een ondersteuningsvraag. Het komende jaar blijven we inzetten op het creëren van uitstroomeplekken voor de doelgroep. Daarnaast gaan we komend jaar verder in gesprek met ketenpartners om te komen tot afspraken voor een passende ketenaanpak voor de doelgroep.

Actielijn 4: Speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek

Actie	Voortgang
Voorstel opvang voor mensen met complexe problematiek	Locatiestudie is gestart, conform planning

Voor een kleine groep mensen met zeer complexe problematiek heeft de maatschappelijke opvang geen passend aanbod. Het gaat om een kleine groep zorgwekkende zorgmijders die geregeld worden besproken in het Zorg & Veiligheidshuis Noord-Holland Noord in een langlopende Persoonsgerichte Aanpak. Zij hebben een speciale woonvorm nodig voor hun bijzondere leefwijze, waarmee niet alleen begeleiding naar zorg mogelijk wordt maar ook overlast- en veiligheidsproblemen worden voorkomen.

In samenwerking met de bovenregionale projectgroep “Aanpak 1% personen met verward gedrag NHN” is onderzocht op welke manier we in regio Alkmaar invulling geven aan speciale huisvesting voor mensen met complexe problematiek. Op de schaal van NHN is een inventarisatie gemaakt van de benodigde woonplekken. Voor Alkmaar betekent dat dat we lokaal zes plekken nodig hebben voor de opvang van mensen met complexe problematiek. Komend jaar voeren we hiervoor een locatiestudie uit.